

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ЕСТЕТОТЕРАПІЇ У ФОРМУВАННІ МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Марта КОТЛЯР,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти;
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Науковий керівник: Ольга ФЕДІЙ,

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри початкової освіти;
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

***Анотація.** У статті розглянуто важливість та користь використання технологій естетотерапії на уроках англійської мови у формуванні мовленнєвої компетентності молодших школярів. Розкрито поняття естетотерапії та обґрунтовано роль «казкотерапії», «музикотерапії», «ігротерапії», «лялькотерапії» у процесі вивчення англійської мови. А також проаналізовано вплив цих технологій на розвиток різних аспектів мовленнєвої компетентності молодших школярів.*

***Ключові слова:** англійська мова, молодші школярі, естетотерапія, музикотерапія, казкотерапія, ігротерапія, лялькотерапія.*

THE USE OF AESTHETOTHERAPY TECHNOLOGIES IN DEVELOPING THE SPEECH COMPETENCE OF YOUNG SCHOOLCHILDREN IN ENGLISH LANGUAGE CLASSES

Marta KOTLYAR

***Abstract.** This article addresses a pressing issue in the field of teaching English to young schoolchildren by employing methods of aesthetotherapy. It highlights the significance and benefits of utilizing these technologies to foster linguistic competence among children at the early stages of the education. The article extensively the concept of aesthetotherapy, encompassing the utilization of various artistic tools and approaches to enhance the educational process. Special attention is given to the aspect of aesthetotherapy such as «fairy tale therapy», «music therapy», «play therapy» and «doll therapy», along with their roles in the process of learning the English language. The article conducts an analysis*

of the impact of these methods on the development of various aspects of linguistic competence in young schoolchildren, including pronunciation skills, vocabulary, grammatical accuracy and communication skills. The research indicates a positive influence of aesthetotherapy on these aspects and underscores its significance in the study of the English language among young elementary schoolchildren.

Keywords: *English language, young schoolchildren, aesthetotherapy, music therapy, fairy tale therapy, play therapy, doll therapy.*

На сьогодні у нашому суспільстві все ще існує досить багато невирішених питань пов'язаних з освітньою системою. І з розвитком науки та світу цих проблем стає все більше. І однією з таких актуальних проблем є володіння англійською мовою та способи і методи навчання цієї мови. Адже, вивчення англійської мови дійсно відкриває безмежні можливості для дітей у майбутньому, оскільки ця мова є міжнародною і важливою для спілкування та професійного росту. Навчання англійської мови, на жаль, може бути важким завданням, тому вчитель повинен створити сприятливі умови для кожного учня, обрати такі методи та техніки навчання, що дозволили б усім без винятку виявити свою активність та творчість. Правильне вивчення англійської мови в початковій школі має велике значення, оскільки цей період є критичним для формування базових навичок та інтересу до мови. Отримання міцних фундаментальних знань в англійській мові у початковій школі може суттєво полегшити подальше оволодіння мовою та сприяти розвитку комунікативних навичок.

Одним із ефективних шляхів вирішення цієї проблеми є впровадження в освітній процес інноваційної гуманістично зорієнтованої технології естетотерапії, яка спрямована на активізацію позитивних емоцій та переживань учнів, може допомогти створити сприятливе навчальне середовище та підвищити мотивацію до вивчення англійської мови.

Як зазначав І. Зязюн: «Будь-яка інформація, що пройшла поза почуттями людини, нічого не варта» [5]. Отже, навчання повинно бути не лише інформаційним, а й збуджувати почуття та емоції учнів.

Завдяки естетотерапії, навчання може стати цікавою подорожжю в світ англійської мови, що відкриває перед дітьми безліч можливостей для розвитку та самореалізації.

Таким чином, однією з важливих умов, що стимулює інтерес до навчання та сприяє активному розвитку мовленнєвих навичок є впровадження естетотерапії як ефективної технології навчання молодших школярів.

Актуальність і ефективність використання технологій естетотерапії у вивченні англійської мови в початковій школі розглядалася у різних наукових працях Т. Кравчина, Л. Власюк (казкотерапія), О. Василенко, І. Сисоєнко, Я. Гусак-Шкловська (музикотерапія), Н. Бібік, Т. Шкваріна (ігротерапія), О. Вознесенська (лялькотерапія). Не зважаючи на наявність певної кількості публікацій присвячених вивченню даної проблеми, у вітчизняних дослідженнях все ще існують проблемні аспекти.

Мета цієї статті полягає в розгляді важливості та користі використання технологій естетотерапії в формуванні мовленнєвої компетентності молодших школярів на уроках англійської мови.

Естетотерапія як галузь психолого-педагогічних знань спрямована на досягнення основних навчально-виховних цілей навчального процесу шляхом використання різноманітних засобів і методів терапевтичного впливу з метою активізації емоційно-чуттєвої сфери учасників освітнього процесу та створення психологічно комфортних умов для їх творчого розвитку та самореалізації [5].

Емоції дітей мають велике значення для їхнього успішного навчання і розвитку. Використання технологій естетотерапії на уроках англійської мови в початковій школі дійсно може допомогти активізувати емоції учнів та розвинути інтерес до навчання.

У формуванні мовленнєвої компетентності молодших школярів доцільно використовувати такі технології естетотерапії як казкотерапія, музикотерапія, ігротерапія, лялькотерапія.

Включення цих технологій у навчальний процес може суттєво допомогти вчителю у навчанні англійської мови молодших школярів. Даний підхід дозволяє вчителю підвищити мотивацію учнів, і внаслідок цього покращити їх успішність і психологічну стабільність. Практика показує, що дитина успішніше засвоює матеріал на уроці в тому випадку, коли вона зацікавлена. Застосування технологій естетотерапії в навчанні англійської мови включає фантазію, уяву, інтуїцію, творче мислення, що позитивно позначається на емоційному стані учнів.

Особливо важливу роль відіграє казкотерапія у початковій школі навчання англійської мови, коли коефіцієнт мотивації навчання є дуже високим.

Казка надає широкі можливості як змістовна основа при вивченні іноземної мови. Відомо, що на першому році навчання закладаються основи багатьох найважливіших здібностей і здійснюється їхній початковий розвиток. Казка – це завжди ненав'язливе виховання. У кращих своїх зразках вона відкриває дитині світ, суть людських відносин, людських почуттів – доброти, поваги, співчуття, товариства, справедливості, чуйності, взаєморозуміння, і тим самим несе в собі багатий моральний потенціал.

На думку Кравчини Т., у початковій школі казки відіграють важливу роль в навчанні лексики. Вчитися разом з казковими персонажами весело і повчально, адже у них такі різні характери. Перевітлюючись в знайомих з дитинства героїв, учні долають мовний бар'єр, тому що помилки будуть робити не вони, а казкові герої. Постійні епітети (*dense forest, cruel step-mother, wicked magician, fine steed, fine maiden, cherry cheeks, golden hair, bonny man, coal-black steed, magic wand*), порівняння (*the girl-baby grew white as milk, with cheeks like roses and lips like cherries*, стійкі вирази, що зустрічаються в строго визначених місцях тексту, («*Fee, fo, fi, fum! I smell the blood of a Christian man ...*»), лексичні і синтаксичні повтори (*So they fought, and fought, and fought, until at last Childe Rowland beat the King of England to his knees; So she went along, and she went along, and she went along till she met Cocky-locky; So she sat with Nix Naught Nothing underneath the tree and thought and thought and thought, until an idea came to her*) розширюють словниковий запас учнів, полегшують розуміння і засвоєння досліджуваного граматичного матеріалу. Запам'ятовування римованих текстів казок, виконання ілюстрацій до них, інсценування казок перед батьками і на шкільних святах – все це сприяє формуванню комунікативної компетенції учнів і підвищує їх інтерес до вивчення предмету Англійська мова [3].

Для підвищення інтересу учнів читання казки супроводжують наочним матеріалом. Учні можуть зображувати героїв прослуханої на уроці казки як домашнє завдання, що сприяє творчому розвитку дитини. Казка з наочністю запам'ятовується на довше, а ще краще запам'ятовується казка,

героїв якої створює уява дітей. Щоразу треба намагатись добирати до кожного уроку ті фрагменти казки, в яких ідеться про звуки, що зустрінуться у лексиці сьогоdnішнього заняття. Доцільно використовувати також відомі дітям римівки та пісні з обов'язковим акцентом на певних звуках.

– Відправився кіт на риболовлю, а озеро, де він ловив рибу, було не просте, а чарівне. У ньому замість рибок плавали звуки. Закинув він вудку, чекає. Раптом клюнуло. Смикнув кіт за вудку й витяг щось незрозуміле. [e:] – зачудувався він. Як же зачудувався кіт? Розглянув він це щось незрозуміле й уразився: [R:]. Як же він уразився? Потім погрозив: [a:]. Як погрозив рибалка? Поїхав він на дачу. Колеса стукають: [d, t, p] [8].

В цілому казки на уроках англійської мови не лише поліпшують мовленнєві навички учнів, але й роблять навчання більш захоплюючим і цікавим. Діти можуть відчувати себе більш впевнено, що сприяє більш активному і якісному навчанню.

Ще однією ефективною технологією естетотерапії у формуванні мовленнєвої компетентності молодших школярів є музикотерапія.

Як зазначає Федій О., музикотерапія – психотерапевтичний метод, заснований на використанні музики [5].

Жоден урок англійської мови не проходить без пісень у початковій школі. Музика може нас хвилювати, впливати на наші відчуття і воскрешати в пам'яті спогади з минулого. Стимулюючи наші емоції та спогади, вона може мати відчутний вплив на навчання, яке, маючи в свою чергу емоційне підкріплення, стає ефективнішим.

«У сучасному соціумі музика – одне з найбільш масових явищ. Величезні потоки музичної інформації супроводжують сучасну людину і сприймаються нею як неминучість. Музика є могутнім засобом емоційної регуляції людини», – акцентує увагу Я. Гусак-Шкловська [2].

Використання пісень на англійській мові, досить актуальне з ряду причин:

1) Заохочення до культури: пісні дозволяють дітям краще ознайомитися з культурою країни, вони можуть більше зрозуміти і цінувати музику, тексти та традиції цієї культури.

2) Мовна імітація: слухання та співання пісень на англійській мові дає учням можливість імітувати носія мови, що сприяє поліпшенню вимови, інтонації та ритму.

3) Розвиток навичок слухання і розуміння: робота з піснями допомагає розвивати навички слухання і розуміння мови в реальних контекстах, де можуть вживатися різні вимови.

4) Поєднання мови і музики: музика має потужний вплив на пам'ять і вивчення. Пісні можуть допомогти учням запам'ятовувати нові слова та фрази.

5) Підвищення мотивації: робота з піснями може бути цікавою та захоплюючою для учнів, що підвищує їхню мотивацію для вивчення мови.

6) Сприяння розвитку креативності: під час виконання пісень учні можуть розвивати свою творчість, створюючи власні інтерпретації.

На одному уроці англійської мови можна використати декілька пісень залежно від теми та мети, яку ставить перед собою вчитель. Наприклад, на уроці в першому класі з теми «Іграшки. День народження», проведеному після трьох місяців навчання першокласників англійської мови, діти вітаються піснею «*Good Morning*», у процесі уроку співають «*My Pretty Doll*» (на основі комбінації структури «*I have*»,) наспівують питання іграшки (відповідає вчитель, наспівуючи, або один з учнів): «*What is your name? How old are you? Where do you live?*» На цьому ж уроці діти виконують фізкультхвилинку під мелодію «*Ducklings*» («Каченята»), вітають іграшку (котика Тома) з днем народження під пісеньку «*Happy Birthday*», танцюють під пісню «*Three Little Kittens*» (ще одна фізкультхвилинка), вітають гостей з Новим роком та Різдом піснею «*We Wish You a Merry Christmas*» [6].

Учитель може застосувати найрізноманітніші вправи на уроці під час роботи з піснею.

Наприклад:

THE ALPHABET SONG

A – B – C – D – E

I'm in the jungle in a coconut tree

F – G – H – I – J

Do you want to come and play?

K – L – M – N – O – P – Q

I will bring a friend or two

R – S – T – U – V

A zebra and a chimpanzee

W – X – Y – Z

We'll play until it's time for bed.

Завдання до пісні «The Alphabet Song»

Допиши пропущені літери.

A _	_ b	C _	D _	_ e	F _	_ g
_ h	I _	_ j	K _	_ l	M _	N _
O _	_ p	Q _	_ r	_ s	T _	_ u
_ v	W _	_ x	Y _	_ z		

Отже, пісні виконують розвиваючу функцію, оскільки сприяють естетичному вихованню учнів, вихованню самосвідомості, розкриттю їх творчих здібностей і розвитку у них музичного слуху, позитивно впливають на розвиток усіх сторін особливості.

Окрім казкотерапії та музикотерапії на уроках англійської мови для формування в молодших школярів мовленнєвої компетентності досить актуальним є використання ігротерапії. Це метод психотерапевтичного впливу на дітей та дорослих із використанням гри [5].

За допомогою гри добре опрацьовується вимова, активізується лексичний матеріал, розвиваються навички аудіювання та усного мовлення. Використовуючи ігротерапію на уроках англійської мови, молодші школярі захоплюючись нестандартними формами роботи, навіть і не помічають, що вчаться, пізнають, запам'ятовують нове.

Як стверджувала, Т. Шкваріна, сам факт, що гра пробуджує інтерес і активність дітей дає їм можливість проявити себе в цікавій для них діяльності, сприяє більш швидкому і надійному запам'ятовуванню іншомовних слів та речень [7].

Наведемо приклад:

Гра «Хто це?»

Мета: Активізація до теми «Зовнішність»

Один учень виходить з класу, а решта учнів домовляються, чию зовнішність вони будуть описувати. Той, що повертається до класу, задає запитання (крім запитання What is this?) про свого однокласника. Наприклад:

Is this a boy or a girl?

Is he/she tall?

What colour is his/her hair?

What is he/she wearing? і т.д.

Якщо відгадано правильно, учень зовнішність якого описували, виходить з класу, і гра триває.

Використання технології ігротерапії сприяє нормалізації стосунків дитини з навколишньою дійсністю, оскільки гра знімає негативізм, ліквідує егоїзм, вередування, «поліпшує природу дитини».

Радість, захоплення та несподіваність властиві грі і дозволяють дітям навчатися без страху перед помилками та весело досліджувати нові ідеї та концепції. Гра може стимулювати дитячу уяву, креативність, та сприяти розвитку різних навичок, включаючи мовлення і спілкування. Слід зазначити, що гра – це як правило переживання, тому найбільш активно під час гри стає емоційна сфера.

Лялькотерапія – дозволяє використовувати ляльку як засіб для спілкування та навчання мови. За допомогою ляльки можна створити різні ситуації на уроках англійської мови на початковому етапі навчання. Вона допомагає прожити емоції і почуття дітей.

Гра з лялькою, яка втілює певні людські риси, дозволяє цілеспрямовано і гнучко мотивувати мовлення учнів на уроці. Казкові персонажі є прекрасними помічниками при організації рольових ігор на початку уроку і на інших етапах.

Одним з найважливіших умов навчання школярів є формування у них позитивного ставлення до навчання і пізнавальних інтересів. Лексичний матеріал дозволяє широко використовувати всілякі персонажі ляльок на уроках англійської мови: є ляльки, які представляють як людей. Застосовуючи ляльки на уроці, створюється навчально-ігрова ситуація, в якій учень стає не пасивним слухачем, а активним учасником освітнього процесу.

Ляльки допомагають розвинути природні здатності, образне мислення, пам'ять, емоційну сферу, самосвідомість і самоконтроль. Вони сприяють формуванню позитивних установок, емоційної й моторної адекватності, комунікативних навичок.

Таким чином, застосування технологій естетотерапії на уроках англійської мови для формування мовленнєвої компетентності молодших школярів може значно покращити процес навчання та зробити його більш цікавим та забавним, підвищити мотивацію та активізувати емоційно-чуттєву сферу учнів під час вивчення англійської мови.

Список використаних джерел:

1. Вознесеньська О. Л. Особливості арт-терапії як методу. *Психолог.* 2005. №39. С. 5–9.
2. Гусак-Шкловська Я. Функціональна музика як спосіб підвищення працездатності і покращення самопочуття. Одеса, 2013. С. 52–54.
3. Кравчина Т. В. Арт-технології на заняттях з англійської мови. *Науковий вісник Ужгородського національного університету.* Серія: Педагогіка. Соціальна робота / гол. ред. І. В. Козубовська. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2016. Вип. 1 (38). С. 161–164.
4. Мірошниченко Т. В. Дидактичний аспект використання естетотерапії у початковій школі. *Підготовка майбутніх педагогів у контексті стандартизації початкової освіти* : матеріали Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф., (м. Бердянськ, 14 вересня, 2017 р.). Бердянськ. 2017. С. 262–266.
5. Федій О. А. Естетотерапія : навч. посіб. 2-ге вид. перероб. та доп. К. : Центр учбової літератури, 2012. 304 с.
6. Філоненко Т. Б. Використання пісень на уроках англійської мови як засіб формування іншомовної компетентності учнів початкової школи: посіб. Кагарлик, 2020. 46 с.
7. Шкваріна Т. М. Англійська мова для дітей : програма метод. реком. К.: Шк. світ, 2008. 112 с.
8. <https://vseosvita.ua/library/statta-vikoristanna-kazok-na-urokah-anglijskoi-movi-u-pocatkovij-skoli-203005.html>